

00 ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ НАСТАВНИКА И ИНДИВИДУАЛНО СТРУЧНО
УСАВРШАВАЊЕ



Републички педагошки завод Републике Српске

Милица Тителски, инспектор-просвјетни савјетник



ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ НАСТАВНИКА И ИНДИВИДУАЛНО СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

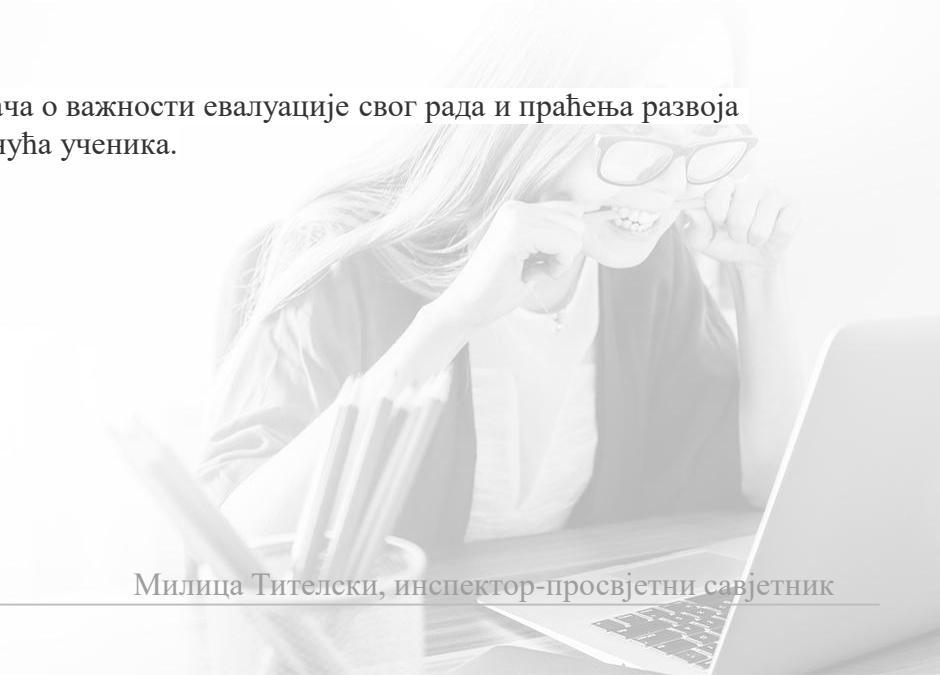
Циљ стручног савјетовања

Развој свијести код наставника, стручних сарадника и васпитача о важности евалуације свог рада и праћења развоја личних професионалних компетенција, као и праћења постигнућа ученика.



Републички педагошки завод Републике Српске

Милица Тителски, инспектор-просвјетни савјетник



ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ НАСТАВНИКА И ИНДИВИДУАЛНО СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

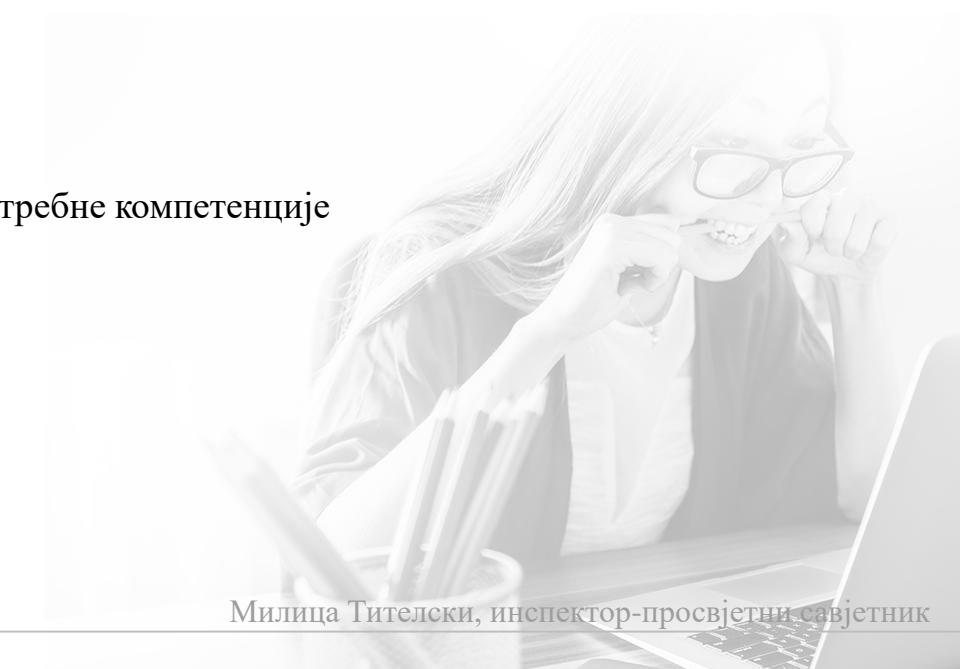
Програм савјетовања:

1. Наставнички позив, кључни послови и потребне компетенције
2. Наставнички позив - подручја рада
3. Професионални развој
4. Портфолио наставника
5. е-Портфолио наставника



Републички педагошки завод Републике Српске

Милица Тителски, инспектор-просвјетни савјетник



Наставнички позив, кључни послови и потребне компетенције

Наставнички позив

Наставнички позив:

- обавезујућа и одговорна улога,
- подршка у развоју индивидуалних потенцијала до личног максимума,
- поштовање циљева и исхода учења и поучавања.

План и припрема учења и поучавања

-одабир стратегија и метода које подстичу ангажованост ученика

-припрема проблемских ситуација које доприносе трајним и примјенљивим знањима,

-усмјеравање на различите изворе знања,

-примјену разноврсних наставних средстава и савремене технологије у настави.

Наставнички позив, кључни послови и потребне компетенције

Наставнички позив

- ✓ Стварање сигурног, подстицајног окружења, која отвара могућност кооперативног учешћа свих ученика уз максимално уважавање и подршку различитих могућности и потреба.
- ✓ Пажљиво и систематично праћење оствареног напредка ученика и што прецизнијег одређивања зоне наредног развоја.
- ✓ Анализира свој рад, унапређујући своје професионалне компетенције.
- ✓ Одржавање добрих професионалних односа са колегама.
- ✓ Поштовање етичких принципа и кодекса професије дјелујући у интересу ученика.



02

Наставнички позив Подручја рада

Групе послова

- 1.Планирање и програмирање
- 2.Учење и поучавање
- 3.Праћење и вредновање
- 4.Креирање окружења
- 5.Сарадња са породицом и заједницом
- 6.Учешће у раду и развоју школе и образовног система
- 7.Професионални развој**



Републички педагошки завод Републике Српске

Милица Тителски, инспектор-просветни савјетник



02 Подручје рада - планирање и програмирање

Кључни послови

- 1.Глобално и оперативно планирање.
- 2.Припремање реализације васпитно-образовног рада.
- 3.Планирање подршке ученицима у складу са њиховим развојним потребама и могућностима.
- 4.Планирање развоја кључних компетенција.

Компетенције наставника

- 1.Повезивање садржаја рада и исхода учења уважавајући дидактичке принципе, методичку поступност и динамику рада, уз вертикалну и хоризонталну корелацију.
- 2.Планирање и програмирање засновано на мјерљивим исходима учења, /развојне карактеристике и индивидуалне могућности, потребе и интересовања/.
- 3.Планирање и одабир различитих метода поучавања, облика и наставних материјала, различитих садржаја и извора знања.
- 4.Израде прилагођених (индивидуализованих) програма за ученике са посебним васпитно-образовним потребама -тимски рад.
- 5.Планирање, програмирање и интегрисано поучавање кључних компетенција, без обзира на предметно подручје.



02 Подручја рада - учење и поучавање

Кључни послови

- 1.Управљање процесом учења и поучавања.
- 2.Одабир и примјена метода и стратегија поучавања.
- 3.Индивидуализација и диференцијација.
- 4.Коришћење различитих извора знања и ресурса за учење и поучавање.
- 5.Одабир и примјена различитих социјалних облика рада.

Компетенције наставника

- 1.Повезивање садржаја и процеса поучавања са претходним знањем, вјештином и исткуством ученика /радозналост и мотивацију/.
- 2.Стварање подстицајног окружења, економична расподјела расположивог времена и прилагођавање динамике рада могућностима ученика.
- 3.Примјена методе и стратегије у раду, које активно укључују ученика у процес учења, развој креативности, критичког мишљења и рјешавање проблема.
- 4.Развијање самосталности и одговорности ученика за остварене резултате и управљање временом.
- 5.Омогући ученицима да разумију сврху учења и примјену наученог у реалним животним ситуацијама.
- 6.Наст. методе, облике, садржаје и динамику рада прилагоди индивидуалним могућностима, потребама и интересовањима ученика.
- 7.Ефикасно користи информационо-комуникациону технологију, те различите изворе знања и информација.
- 8.Примјењује различите социјалне облике рада, подстиче кооперативно учење и сарадњу међу ученицима.

02 Подручја рада - праћење и вредновање

Кључни послови

1. Дефинисање критеријума за праћење и вредновање.
2. Коришћење различитих метода и поступака за формативно праћење и вредновање.
3. Документовање (евидентирање) развоја постигнућа ученика.
4. Развој компетенција ученика за самопројену и учествовање у праћењу и вредновању.

Компетенције наставника

1. Дефинише јасне и мјерљиве индикаторе (критеријуме) за праћење и вредновање напретка у складу са постављеним циљем и исходима учења.
2. Примјењује различите методе и поступке за праћење и вредновање постигнућа ученика.
3. Информације добијене формативним праћењем користи при идентификовању и превазилажењу препрека у учењу и развоју.
4. Познаје и примјењује различите начине евидентирања и документовања ученичких постигнућа (дневник, портфолио, ученички досије).
5. Укључује ученике у самопројену засновану на постављеним критеријумима успјешности, поучава их начину на који врше самопројену и постављају сопствене циљеве, те дају једни другима смислену повратну информацију.
6. Пружа ученицима, колегама и родитељима правовремене, тачне и конструктивне повратне информације о постигнућима ученика заснованим на доказима о раду и напредовању.



Подручја рада - креирање окружења за учење

Кључни послови

- 1.Креирање безбједног, инклузивног и стимулативног физичког окружења.
- 2.Креирање безбједног, и инклузивног социјалног и емоционалног окружења.
- 3.Развој социјалних и емоционалних компетенција код ученика.

Компетенције наставника

- 1.Простор за рад организује тако да омогућава ефикасну примјену различитих социјалних облика рада (индивидуалан рад, рад у пару, групни рад).
- 2.Са дјецом успоставља јасна правила понашања и досљедно их примјењује.
- 3.Према сваком ученику односи се љубазно и са уважавањем, поштујући личност дјетета и подражавајући развој самопоузданања и самопоштовања.
- 4.Ефикасно управља одјељењем постављајући јасна очекивања у погледу понашања и начина рада, указујући на посљедице одређеног понашања.
- 5.Познаје и примјењује протоколе о поступању у случају вршњачког насиља и о томе упознаје ученике и родитеље.
- 6.Примјењује различите методе и поступке како би код ученика развио компетенције неопходне у раду са другима попут комуникационских вјештина и ненасилног рјешавања сукоба.
- 7.Подстиче подршку и помоћ међу ученицима развијајући вриједност пријатељства, узаемног уважавања и поштовања различитости.
- 8.Развија код ученика емпатију и осjeћај за друштвену правду, друштвену одговорност и развој социјалних, интеркултураних и грађанских компетенција.

02 Подручја рада - сарадња са породицом и заједницом

Кључни послови

- 1.Сарадња са породицом/старатељима.
- 2.Сарадња са другим стручњацима и локалном заједницом.

Компетенције наставника

- 1.Редовно и адекватно информише родитеље о напредовању ученика и областима за даље унапређење.
- 2.Комуницира са родитељима користећи различите писане и усмене форме, са уважавањем и професионално у свим ситуацијама.
- 3.Укључује родитеље у различите активности у одјељењу и школи, као и у доношењу одлука које су везане за дјецу.
- 4.Пружа подршку родитељима у виду савјета и сугестија о томе како могу да подрже развој ученика код куће.
- 5.Иницира и остварује сарадњу са различитим институцијама, установама, организацијама и појединцима у заједници.
- 6.Користи ресурсе заједнице у процесу учења и поучавања.



02 Подручја рада - учешће у раду и развоју школе и образовног система

Кључни послови

- 1.Учешће у евалуацији, изради развојног плана и активностима које доприносе побољшању резултата школе.
- 2.Учешће у стручним органима и другим професионалним тимовима.
- 3.Иницирање и учешће у проектним активностима и истраживањима на нивоу школе и шире.

Компетенције наставника

- Учествује у евалуацији и анализи постигнутих резултата и доприноси постављању циљева за даљи развој школе.
- Планира и реализује активности у осталим облицима васпитног образовног рада (секције, клубови, допунска, додатна и др).
- Учествује и активно доприноси раду стручних органа у школи. Ради ефикасно у тиму, подржавајући активност, пројекте и истраживања која доприносе унапређивању квалитета рада школе.
- Иницира или учествује у организацији и реализацији активности везаних за промоцију школе (приредбе, волонтерске и хуманитарне акције и др).

02 Подручја рада - професионални развој

Кључни послови

- 1.Саморефлексија и самоевалуација
- 2.Континуирано стручно усавршавање
- 3.Сарадња у функцији професионалног развоја

Компетенције наставника

- 1.Евалуира сопствену наставну праксу и постигнућа на основу објективних показатеља, у циљу планирања свог професионалног развоја.
- 2.Израђује индивидуални план стручног усавршавања заснована на самопроцјени и спољној процјени.
- 3.Сарађује са колегама (ментором/савјетником) и узима у обзир њихове повратне информације за постављање сопствених циљева за развој.
- 4.Доприноси тимском раду у функцији професионалног развоја (активи, заједнице за учење и др).
- 5.Пружа помоћ другим наставницима и дијели своје знање и искуство како би подржао развој појединача, школе и васпитања и образовања у целини.



03 Подручје рада - професионални развој

Наставнички позив - одговорност и обавеза која намеће континуирано преиспитивање, анализу и учење.

- основни студиј не може да обезбиједи сва неопходна знања и компетенције,
- научне дисциплине и пракса континуирано се мијењају и унапријеђују - **цјеложivotно учење је темељ наставничког позива,**
- поред познавања и праћења одређеног предметног подручја (научне дисциплине), неопходно је и континуирано праћење у области педагогије и психологије, развој и усавршавање методичких и дидактичких знања и вјештине, развој курикулума,
- међусобна узајамна сарадња свих наставника.



03 Подручје рада - професионални развој

Способност рефлексије, критичког осврта и анализе сопствене праксе, омогућава:

- постављање добрих циљева за унапређење
- самопројену својих јачих страна и потреба.

Најуспешнији начин ефикасног праћења и рефлектовање на сопствени развој наставник може извршити кроз професионални портфолио, демонстрирајући компетенције у појединим областима наставног рада, (у складу са стандардима).



03 Подручје рада - професионални развој

У складу са одређеним циљевима, професионални развој се остварује:

- формално (наставак студија, семинари, курсеви, савјетовања...),
- неформално (конференције, online-семинари, радионице...),
- информално (дискусије у оквиру сарадње са колегама и стручњацима, посматрања квалитетне праксе...).

Научено примијенити у пракси у циљу унапређења.

Тимски рад (подршка колега, ментора и других стручњака) ради међусобне размене знања и искуства, као и прихватавање сугестија и коментара.

-Унапређење квалитета рада цијеле школе, као развоја наставничке професије.



03 Подручје рада - професионални развој

Познавање:

- стандарда наставничке професије,
- обавезе и одговорности стручног усавршавања и професионалног развоја,
- начине самосталног праћења развоја одређеног предметног подручја, педагогије, психологије и сродних научних дисциплина, користећи ИКТ и друге алате,
- начин израде, сврху и функцију професионалног портфолија,
- моделе и начине професионалног учења и развоја.



03 Подручје рада - професионални развој

Професионални развој омогућава:

- Наставника као узор за цјеложивотно учење,
- Посвећеност послу и самокритичност,
- Позитиван став према иновацијама у раду,
- Јачање колегијалности и кооперативне тимске сарадње.



03 Подручје рада - професионални развој

Најчешће грешке:

- професионални развој поистовијетити са пуким одласком на семинар,
- стручно усавршавање без примјене и смислене стручне расправе,
- страх од тражења помоћи,
- непостојање сопствених циљева за професионални развој.



03 Подручје рада - професионални развој

Документација за евидентирање и праћење напретка:

- завршени програми стручног усавршавања,
- признања, награде, учешће на такмичењима,
- документација са информативним приказом самоевалуације и постављеним циљевима за даљи развој,
- план индивидуалног стручног усавршавања.



03 Подручје рада - професионални развој

Кључни појмови:

-**Стручно усавршавање** - процес стицања и унапређивања стечених знања и вјештина, праћења иновација (индивидуално или групно).

-**Портфолио наставника** - скуп доказа о индивидуалним способностима у наставној пракси, који се користе приликом евалуације компетентности у односу на дефинисане стандарде и индикаторе успјешности.

-**Професионални развој** - скуп формалних и неформалних искустава и учења током каријере (од стицања дипломе до пензионисања).

*Мајкл Фулан, Leading the Culture of Shanelle, 2001).



03 Подручје рада - професионални развој

Кључни појмови:

- Професионална заједница** - савремени приступ подршке професионалног развоја наставника, у циљу повећања степена професионалне подршке наставницима (култура размене идеја, искустава и рефлексија савремен праксе,
- Рефлексивна пракса** - размишљање о ономе шта радимо,
- Акциона истраживања** - истраживања усмјерена на унапређење и промјене,
- угледни/огледни часови - подршка наставницима са мање искуства и промоција иновација.



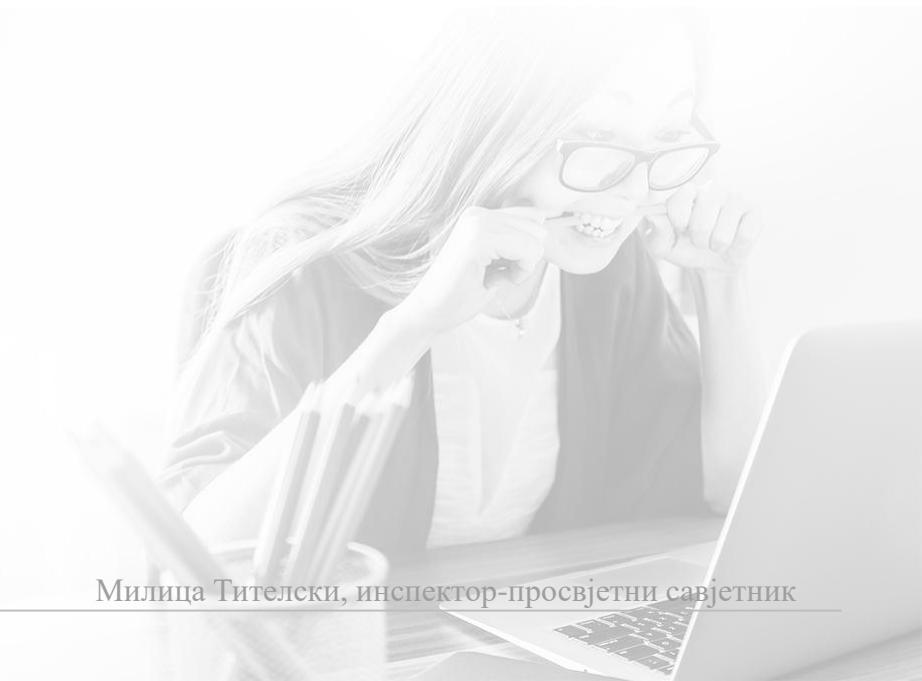
03 Подручје рада - професионални развој

Самопројена и постављање развојних циљева

-Евалуација сопствене наставне праксе и постигнућа на основу објективних показатеља с циљем планираног професионалног развоја,

Размишљања:

Имам ли свој портфолио или доказе којима могу да пратим и процјењујем своје напредовање и постигнућа ученика?



03 Подручје рада - професионални развој

Самопројјена и постављање развојних циљева

-Израда индивидуалног плана стручног усавршавања, заснованог на самопројјени и спољној процјени,

Размишљања:

*Који су моји циљеви напредовања? Имам ли план?
Којош вреднује мој рад? Имам ли користи од тога
и како?*



03 Подручје рада - професионални развој

Самопроцјена и постављање развојних циљева

-Активности и учешће (формално, неформално и информално) у циљу професионалног развоја у складу са процењеним потребама.

Размишљања:

Који су семинари доприњели унапређењу наставне праксе? Праћење литературе и иновација у области педагогије,, психологије, дидактике и методике? Формалне и неформалне дискусије са колегама и другим стручњацима?



03 Подручје рада - професионални развој

Самопроцјена и постављање развојних циљева

-Сарадња са колегама (ментором, савјетником) за постављање сопствених циљева за развој.

Размишљања:

Прихватам ли добронамјерне сугестије? Тражим ли повратну информацију? Како користим добијене информације?



03 Подручје рада - професионални развој

Самопроцјена и постављање развојних циљева

Допринос тимског рада у функцији професионалног развоја (активи, заједнице за учење, стручна удружења и групе)

Размишљања:

Користим ли сарадњу како бих изнела/о неки проблем? Који је допринос сарадње? Консултације приликом примјене нових приступа у раду?



03 Подручје рада - професионални развој

Самопроцјена и постављање развојних циљева

Помоћ и подрка другим колегама, дијељење знања и искуства у циљу подршке појединача, школе и образовања у јединини.

Размишљања:

Дијелим ли своје знање и искуство помажући другима? Омогућавам ли мање искусним наставницима да присуствују мојим часовима и на који начин?



04 Портфолио наставника

Користи се за размјену искустава, за самопроцјену и спољашњу процјену (директор, стручна служба школе или савјетник).

- алат за комуникацију између наставника и стручних сарадника,
- непресушан извор нових идеја, информација и погледа на наставну праксу,
- одлична повратна информација о стручности наставника,
- омогућава анализу о оствареним резултатима поучавања и ефикасности рада наставника.



04 Портфолио наставника

Како кренути?

-Шта бисте жељели рећи читавцу свог портфолија о себи као наставнику?

Планирање - Шта конкретно рећи о свом раду?

Прикупљање докумената:

-аутентични докази односно узорци настали током самог рада,
-лична промишљања, одн. рефлексије,
-туђа запажања о раду наставника (писма родитеља и дјеце, евалуација радионице, ученичке процјене активности, мишљења савјетника или стручних сарадника и др.).



04 Портфолио наставника

Избор

У портфолио ставити документа која најбоље осликовавају остварену наставну праксу (вјештине и знања).

Рефлексија

Приликом одабира докумената размишљати на који начин презентује наставника и илуструје наставну праксу, остварене резултате и предвиђене циљеве професионалног развоја

-Сваки документ треба да је образложен у ком је наставном контексту настао, шта је имао за циљ, колико је проведена активност утицала на ученике и њихово учење, како се даље рефектовати на наставну праксу.

Наставник је сам креатор свог професионалног портфолија.



04 Портфолио наставника - израда

Радна биографија (име и презиме, мјесто, телефон, имеил адреса, адреса блога, веба или скајпа, формално образовање и лиценце, радно искуство, познавање језика - нивои према европским стандардима, ИКТ вјештине, неколико личних карактеристика.

Лична професионална филозофија (нпр.есеј у коме наставник дефинише своје циљеве у учоници, шта обиљежава његов васпитно-образовни рад и на који начин креира стимулативно окружење за све ученике).



Републички педагошки завод Републике Српске



Милица Тителски, инспектор-просвјетни савјетник

04 Портфолио наставника - израда

Обавезно стручно усавршавање

Подручја рада:

- 1.Струка и методика
- 2.Дидактика
- 3.Докимологија
- 4.Социјална и педагошка психологија
- 5.Комуникологија
- 6.Методологија педагошких истраживања
- 7.Општа и развојна психологија

Облици обавезног стручног усавршавања

- Конгреси
- Симпозијуми
- Семинари, конференције
- Округли столови

Лични професионални развој (*усавршавање из потручја која нису укључена у обавезна подручја стручног усавршавања*)

* **Остали облици усавршавања:** припрема наставника и ученика за такмичење, споровођење такмичења ученика и наставника, школе у природи, ученичке колоније, школе за дјецу са посебним потребама, кампови, љетне и зимске школе, пројекти, студијска путовања и посјете, објављени радови, чланци, књиге, аутор, коаутор, чланство у домаћим, међународним и стручним организацијама.



04 Портфолио наставника - израда

Успешност у раду са ученицима

- Методичка креативност у поучавању
- Примјењивање савремених облика и метода поучавања и коришћења савремених извора знања
- Постигнути резултати у васпитно-образовном раду (настава, ваннаставне активности, такмичења)
- Оспособљеност ученика за самостално учење и образовање
- Права дјетета
- Сарадња са родитељима ученика
- Сарадња са представницима локалне заједнице



04 Портфолио наставника - израда

Успешност у ваннаставном раду

- Огледни час
- Предавање на стручном скупу на нивоу васпитно-образовне установе
- Вођење стручног актива
- Припрема тематске изложбе
- Припрема културно-јавне приредбе
- Вођење клуба, секције, друштва
- Припрема такмичења
- Менторство приправнику или студентима
- Објављивање стручног члanka (рада) у стручном часопису
- Учествовање у образовном истраживању
- Учествовање у стручним комисијама
- Рецензија уџбеника и/или књига, превод књиге или мултимедијалног образовног средства



04 Портфолио наставника - израда

Примјери добре праксе

На примјер:

- пројекти у реализацији ученика (школске новине, уређивање интернет странице школе и слично),
- фотографије,
- снимци са писаним коментарима часа,
- резултати ваннаставних активности,
- фотографије посјета и екскурзија,
- примјери који илуструју прилагођавање захтјевима ученика (индивидуализоване активности),
- примјери коришћења мултимедија (пројектор, интернет, филм и слично),
- дидактички материјал за рад са ученицима,
- примјери успешне примјене савремених облика и метода рада са ученицима,
- резултати истраживања педагошке праксе,
- креирани практикуми, приручници и разноврсни материјали,
- резултати разноврсних тестирања ученика и резултати других објективних процјена знања, вјештине и навика,
- ученички резултати на такмичењима,
- завршни радови ученика (фотокопије или фотографије истих) и слично.



Портфолио наставника - израда

Евалуација од стране других

Примјери евалуације рада наставника од стране ученика и родитеља (усмени интервјуи, анкете, скале пројене, похвале, критике, кометари), оцјене посjeћеног наставног часа, прилози који документују успјешну и плодоносну сарадњу са колегама, екстерна евалуација рада наставника и слично.

Самопројена/самоевалуација ефеката рада (рефлексија о себи као професионалцу и сопственој професионалној пракси, процјена усклађености између најмјере, дјеловања и ефеката рада, мапирање циљева професионалног развоја у наредном периоду – развој компетенција).

05 Радионица - израда једног портфолија наставника

Рад у хетерогеним групама. Групу сачињава 6 наставника.

- 1.члан групе - радна биографија и лична професионална филозофија
- 2.члан групе - обавезно стручно усавршавање
- 3.члан групе - успешност у раду са ученицима
- 4.члан групе - успешност у ваннаставном раду
- 5.члан групе - примјери добре праксе
- 6.члан групе - примјери евалуација рада наставника

Презентација резултата рада група.



06 Електронски портфолио наставника

Уређивање профолија

- Принцип друштвених мрежа.
- једноставна регистрација,
- уређивање профилија:
 - а) уношења основних информација и радне биографије
 - б) циљеви (индивидуални и професионални),
 - в) вјештине (личне, академске, радне),
 - г) стручна усавршавања - акредитовани програми, награде, објављени радови.

Уређивање садржаја:

- Пост у блогу, видео записи, фотографије.
- Сви садржаји у електронском портфолију називају се *артефакти*. Ако желимо да садржај буде видљив другима, потребно је да га ставимо у одређени поглед, а затим да омогућимо одређеним људима или групама приступ тим садржајима.

Предност Е -портфолија је могућност објављивања различитих погледа, односно веб страница, за које је могуће подесити дозволе приступа различитим корисницима.

06 Електронски портфолио наставника

Предности

- умрежавање
- креирање група
- шеровање
- штампање потребне документације
- статистички подаци

Електронски портфолио за наставнике је програм отвореног кода који се константно унапређује и допуњује.

Електронски портфолио не представља помодарство, већ императив времена у коме живимо и радимо.

